

30.6.2023

EOAK/3514/2022

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riikka Jackson

LAPSEN SIJOITTAMINEN, YHTEYDENPITO JA VAATIMUKSIIN VASTAAMINEN

1 KANTELU

Kantelija pyysi tutkimaan A:n kaupungin lastensuojelun (nykyään B:n hyvinvointialueen) menettelyä lapsensa sijaishuollon järjestämisessä. Kantelijan lapsi oli sijoitettu kiireellisesti kodin ulkopuolelle 22.12.2021. Kiireellistä sijoitusta oli jatkettu ja kantelijan lapsesta oli tehty huostaanottohakemus hallinto-oikeuteen.

Kantelija kertoi kantelussaan muun muassa, ettei hänen viesteihinsä ollut vastattu, lapsen ja kantelijan välistä yhteydenpitoa oli rajoitettu ilman päätöstä, kantelija ei ollut saanut pyytämäänsä asiakirjoja eikä lapselle ollut laadittu ajantasaisesti asiakassuunnitelmia. Kantelijan mukaan hän oli ennen huostaanottohakemuksen jättämistä vaatinut itselleen ja lapselleen avohuollon tukitoimenpiteitä.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin seuraavat selvitykset:

- Johtava sosiaalityöntekijän lausunto
- Vs. sosiaalityöntekijän selvitys

Selvitysten liitteenä oli lasta koskevia asiakirjoja, kuten päätökset avohuollon sijoituksesta, kiireellisestä sijoituksesta ja sen jatkamisesta, huostaanottohakemus hallinto-oikeudelle, asiakassuunnitelma sekä koulun lausunto ja avohuollon tukitoimia koskevia asiakirjoja.

Kantelija antoi oman vastineensa kanteluun annettuihin selvityksiin.

3 RATKAISU

3.1 Asiakassuunnitelman laatiminen

Kantelun mukaan lapselle ei laadittu ajantasaisesti asiakassuunnitelmaa.

A:n kaupungin lastensuojelusta saadun selvityksen mukaan asiakassuunnitelman laatiminen, kuten myös lasta koskevien kirjausten tekeminen, ovat viivästyneet. Selvityksen mukaan viivästyminen on johtunut A:n kaupungin lastensuojelussa vallinneesta työntekijäpuhasta. Lausunnossa pahoitellaan asiakassuunnitelman valmistumisen viivästymistä.

Lapselle laaditusta asiakassuunnitelmasta ilmenee, että lapsi on sijoitettu kiireellisesti 22.12.2021 ja asiakassuunnitelmanneuvottelu on pidetty sijaishuoltopaikassa 19.4.2022. Asiakassuunnitelma on valmistunut 19.5.2022, eli noin viisi kuukautta sijoituksen alkamisen jälkeen.

Lastensuojelulain 30 §:n 1 momentin mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma.

Säännöksen 2 momentin mukaan asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa lapsen muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan tai lapselle läheisen henkilön ja lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa.

Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Asiakassuunnitelmaan on kirjattava myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimen järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Säännöksen 3 momentin mukaan huostaan otettua lasta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan lisäksi sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille sekä se, miten lapsen terveydenhuolto, varhaiskasvatus, perusopetus ja muu lapsen opetus järjestetään.

Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta hänen vanhempiensa ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa ja miten samalla otetaan hänen etunsa mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

Totean, että lastensuojelun palvelujen järjestämisen lapselle tulee perustua asianosaisten kanssa yhteistyössä laadittuun asiakassuunnitelmaan.

Asiakassuunnitelman tarkoituksena on arvioida lapsen ja hänen perheensä tilannetta ja niitä olosuhteita, joihin lastensuojelun toimenpiteiden avulla pyritään vaikuttamaan. Asiakassuunnitelmalla käytännössä annetaan ohjausta vanhemmille esimerkiksi siitä, miten heidän tulee menetellä saadakseen oikeuksiaan toteutetuksi. Asiakkaalla on oikeus luottaa siihen, että viranomaisen noudattaa toiminnassaan asiakassuunnitelmassa sovittuja tavoitteita ja niiden saavuttamiseksi sovittuja keinoja.

Viranomaisen on toimitettava asiakassuunnitelma tiedoksi huoltajille ja muille asianosaisille oma-aloitteisesti ilman aiheetonta viivästystä.

Ajantasaisesti laaditun asiakassuunnitelman merkitys korostuu tilanteessa, jossa sosiaaliviranomainen on ryhtynyt asianosaisten perusoikeuksia rajoittaviin toimenpiteisiin, kuten lapsen kiireelliseen sijoittamiseen kodin ulkopuolelle. Asiakassuunnitelman viivytyksetön laatiminen on olennaista myös lapsen ja hänen huoltajansa oikeusturvan toteutumiseksi, sillä asiakassuunnitelmasta ilmenee, kuten edellä totesin, asiakkaan oikeudet ja viranomaisen velvollisuudet lapsen kiireellisen sijoituksen aikana.

Kanteluun annetussa A:n kaupungin lastensuojelun selvityksessä on myönnetty asiakassuunnitelman laatimisen viivästymisen ja pahoiteltu sitä. Perusteena viivästymiselle on esitetty lastensuojelun resurssipula.

Totean, että kantelun tekemisen ajankohtana A:n kaupunki on vastannut alueen lastensuojelun järjestämisestä. Järjestämisvastuu on 1.1.2023 siirtynyt B:n hyvinvointialueelle. Tämän takia pidän riittävänä toimenpiteenä kiinnittää B:n hyvinvointialueen huomiota siihen, että asiakassuunnitelma on laadittava ilman aiheutonta viivästystä. Resurssien vähäisyydellä ei voida perustella sosiaaliviranomaisen lakisääteisten tehtävien laiminlyömistä.

3.2 Yhteydenpidon rajoittaminen

Kantelussa tuodaan esille useita tilanteita, jossa kantelija olisi halunnut tavata lasta aiemmin sovittua enemmän lisäämällä joitakin päiviä sovittuun tapaamiseen. Kantelun perusteella on myös ollut tilanteita, joissa kantelijan pyyntöihin tapaamisten järjestämisestä ei ole vastattu ollenkaan tai vastaaminen on viivästynyt.

A:n kaupungin lastensuojelun antaman selvityksen mukaan kantelijan lapsen asioissa järjestetyissä neuvotteluissa on päästy yhteisymmärrykseen kotilomien pituudesta.

Selvityksen mukaan kantelija on tavoitellut puhelimen tai sähköpostin kautta sosiaalityöntekijää kotiloman aikaistamisesta tai pidentämisestä muutaman kerran sijoituksen aikana. Kyseessä on ollut 1–2 päivän lisäys kyseisen viikon kotilomaan. Esimerkiksi helatorstain aikaan kantelijalla oli selvityksen mukaan pyyntö saada lapsi kotilomalle jo keskiviikosta lähtien.

Selvityksen mukaan lapsi olisi ollut sovitusti kotilomilla perjantaista tiistaihin. Tällöin linjattiin kotiloman ajaksi keskiviikosta maanantaihin. Selvityksen mukaan kantelija kysyi perustelua siihen, ettei loma ole tiistaihin saakka, jolloin hänelle kerrottiin kotiloman olevan päivän pidempi kuin yleensä. Todettiin vaihtoehtona mahdollisuus olla kotilomalla aiemmin sovittu perjantaista tiistaihin. Selvityksen mukaan päätöksiä yhteydenpidon rajoittamisesta ei ole tehty.

Lapselle laaditussa 19.5.2023 asiakassuunnitelmassa on todettu yhteydenpidosta ainoastaan, että lapsi ”käy säännöllisesti kotilomilla ja on äitiinsä yhteydessä puhelimitse”.

Lastensuojelulain 30 §:n 3 momentin mukaan asiakassuunnitelmaan kirjataan muun säännöksessä mainitun lisäksi se, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta hänen vanhempiansa ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa, ja miten samalla otetaan hänen etunsa mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

Lastensuojelulain 62 §:n mukaan sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa tai muihin hänelle läheisiin henkilöihin saadaan 63 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä rajoittaa, jos yhteydenpidosta ei ole voitu 30 §:ssä tarkoitetussa asiakassuunnitelmassa tai erityisestä syystä muutoin sopia lapsen ja hänen vanhempiansa tai muiden läheistensä kanssa ja rajoittamiselle on säännöksestä ilmenevät perusteet.

Lastensuojelulain 89 §:n mukaan yhteydenpidon rajoittamista koskevasta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen.

Lastensuojelulain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä, jossa rajoitustoimenpiteiden yksityiskohtaiset perustelut ovat (HE 225/2004 vp), todetaan muun muassa seuraavaa: ”Jos yhteydenpidon määrästä tai sen toteuttamistavasta syntyy asianomaisten kesken vähäisintäkin erimielisyyttä, tulee asiassa aina tehdä hallintopäätös. Yhteydenpidon rajoittaminen ei siten voi jäädä huoltosuunnitelmaan kirjatun rajoittamisen varaan, jos esimerkiksi lapsen vanhempi on tyytymätön yhteydenpitoaikoihin, yhteydenpidon tapoihin tai muihin yhteydenpitoa koskeviin ratkaisuihin.”

Totean, että lähtökohtana yhteydenpidon toteuttamiseen kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen ja hänen läheisensä välillä on siis se, mitä lapsen asiakassuunnitelmassa on sovittu.

Kantelijan tapauksessa asiakassuunnitelman laatiminen on edellä kuvatusti viivästynyt, joten lapsen ja kantelijan tapaamisia on toteutettu kiireellisen sijoituksen, sen jatkon sekä huostaanottohakemuksen vireilläolon aikana sopimalla asiasta muutoin. Koska myöhemmin laadittu asiakassuunnitelmakaan ei kuitenkaan sisällä konkreettista ja tarkkaa suunnitelmaa tapaamisten määrästä ja tavasta, on asiakassuunnitelman laatimisen jälkeenkin kotilomista sovittu tapauskohtaisesti kantelijan ja sosiaaliviranomaisen välillä.

Saamani selvityksen mukaan kantelija on pyytänyt alun perin sovittua poikkeavaa pidennystä lapsen kotilomalle, johon sosiaaliviranomainen ei ole suostunut kuin osittain. Kantelija on selvityksen perusteella pyytänyt perusteluita siihen, miksi hänen pyyntöönsä ei ole suostuttu, jolloin perusteluna on esitetty se, että lomaa jo pidennettiin päivällä. Saamastani selvityksestä ilmenee, ettei tilanteessa päädytty tekemään yhteydenpidon rajoittamista koskevaa päätöstä.

Totean, että asiassa saamani selvityksen perusteella yhteydenpidosta on ollut (useita kertoja) sellaista erimielisyyttä osapuolten välillä, joka olisi edellyttänyt yhteydenpidon rajoittamispäätöksen tekemistä, kun viranomainen ei ole suostunut pyydettyyn yhteydenpidon määrään.

Totean, että erityisesti, kun yhteydenpidosta sovitaan muulla tavoin ilman kirjallista asiakassuunnitelmaa, on viranhaltijan pyrittävä varmistumaan siitä, että yhteydenpidosta saavutettu yhteisymmärrys vastaa tosiasiallisesti asianosaisen mielipidettä. Lisäksi on otettava huomioon se, että yhteydenpitoon oikeutetulla läheisellä on oikeus myös myöhemmin muuttaa mielipidettään, jolloin sovittua yhteydenpitoa on arvioitava uudelleen.

Lapsen ja hänen läheisensä oikeusturva edellyttää sitä, että yhteydenpidon rajoittamista koskeva valituskelpoinen päätös tehdään aina silloin, kun yhteydenpidosta, sen määrästä tai toteuttamistavasta ei ole tosiasiallisesti päästy yhteisymmärrykseen, tai kun asianosainen sitä vaatii. Oikeusturvan toteutuminen edellyttää myös sitä, että yhteydenpitoa koskeviin asianosaisen yhteydenottoihin vastataan ajantasaisesti ilman aiheetonta viivästystä.

Korostan, että yhteydenpidon rajoittamisella puututaan voimakkaasti lapsen ja hänen vanhempiensa perusoikeuksiin. Tämän takia tapauksessa, jossa yhteydenpitoa käytännössä rajoitetaan, on asianosaisille annettava päätös, joka takaa tosiasiallisen mahdollisuuden oikeussuojakeinojen käyttämiseen.

Totean vielä, että lapsen oikeus yhteydenpitoon sijaishuollon aikana on yksi sijoitetun lapsen tärkeimmistä oikeuksista. Lastensuojelulaissa on erikseen korostettu lapsen yhteydenpito-oikeuden merkitystä sekä sosiaalihuollon viranomaisen velvollisuutta edistää tämän oikeuden toteutumista.

3.3 Avohuollon tukitoimet

Kantelussa tuodaan esille, että kaikkia mahdollisia avohuollon tukitoimia ei ole kokeiltu ennen huostaanottohakemuksen tekemistä. Kantelussa on arvosteltu muutoinkin avohuollon tukitoimien järjestämistä.

A:n kaupungin lastensuojelun antaman selvityksen mukaan kantelija tuo kantelussa esille tilanteen kriisiytyneen, koska perhe ei ole saanut toimivia apuja/tukia. Selvityksen mukaan kantelijan perheessä on ollut avohuollon tukitoimia pitkäaikaisesti.

Kantelijan lapsella on selvityksen mukaan ollut avohuollon tukitoimenpiteenä tukiperhe kevästä 2013 lähtien, lapsi oli tällöin noin puolitoistavuotias. Lapsi kävi samassa tukiperheessä isompien sisarustensa kanssa. Isommat sisarukset kävivät tukiperheessä 1–2 kertaa kuukaudessa aikuistumiseensa saakka, mutta kantelussa tarkoitetun lapsen osalta tukiperhe ei ole pystynyt lisäämään toista tukiperheikäntä kuukaudessa.

Selvityksen mukaan B:n hyvinvointialueella on tukiperhejonossa paljon lapsia, eikä yritys C:n mukaan ole mahdollista antaa lapselle toista tukiperhettä ensimmäisen tukiperheen lisäksi. Lapselle voidaan selvityksen mukaan hakea uutta tukiperhettä, jossa hän voisi olla kaksi viikonloppua kuukaudessa, mutta tukiperheen saamiseen menee vuosia.

Selvityksestä ilmenee, että kantelijan toiveena on ollut myös saada lapselleen tukiperhe tai avohuollon sijoitus viikoksi joka kuukausi, mutta tätäkään toivetta ei ole yritys C:n kautta pystytty toteuttamaan. Selvityksen mukaan kantelijan perheessä on ollut intensiiviyötä yritys D:ltä vuodesta 2014 alkaen ja vuonna 2015 työskentely muuttui kantelijan toiveesta säätiö E:n intensiiviyöhön.

Selvityksessä todetaan, että marraskuussa 2015 työ vaihtui A:n kaupungin tehostetuksi perhetyöksi ja elokuussa 2016 yritys F:n intensiiviyöksi. Yritys F:n osalta työskentely kohdistui osittain kantelussa tarkoitettuun lapseen jo vuodesta 2017 alkaen. Intensiiviyön loppuessa yritys F:n työntekijä jatkoi lapsen tukihenkilönä kesästä 2018 alkaen. Tapaamisia on ollut siitä lähtien 1–2 kertaa viikossa.

Selvityksen mukaan kantelijan ja hänen lapsensa suhteen lähdettiin keväällä miettimään kotiin tehtävää perhetyötä/perhekuntoutusta, jossa olisi sekä neurokirjon, että perheterapeuttista osaamista. Selvityksessä todetaan, että perheessä on ollut vuosien aikana toistuvasti avohuollon tukitoimia, mutta kantelijan kertoessa omasta Asperger-diagnoosistaan keväällä 2022 ajateltiin perhetyöntekijöiden pystyvän tukemaan kantelijaa näkemään omien neurokirjon haasteiden vaikutusta vuorovaikutuksessa lapseensa ja sitä kautta vaikuttamaan perheen tilanteeseen.

Selvityksen mukaan lapsi kotiutui ja huostaanottohakemus vedettiin pois hallinto-oikeudesta 7.6.2022. Selvityksen mukaan kantelija ei halunnut enää perhekuntoutusta sen jälkeen, kun huostaanottohakemus oli vedetty pois. Kantelijan toiveesta lapselle on tehty lähete lasten psykiatrian poliklinikalle neurokirjon tutkimuksiin. Tutkimukset alkoivat elokuun alussa.

Lastensuojelulain 34 §:n mukaan hyvinvointialueen on ryhdyttävä avohuollon tukitoimiin viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. Lastensuojelulain 36 §:ssä säädetään avohuollon tukitoimista ja lain 37 §:ssä sijoituksesta avohuollon tukitoimena.

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on perustuslain 109 §:n mukaan valvoa, että viranomainen noudattaa lakia ja toimii harkintavaltaansa puitteissa. Oikeusasiamies ei voi määrätä viranomaisesta toimimaan tietyllä tavalla, muuttaa tai kumota viranomaisen ratkaisuja tai toimia asiassa ylimääräisenä muutoksenhakuelimenä. Sosiaalihuollon asiakkaan ensisijainen oikeusturvakeino on hakea muutosta häntä koskevaan päätökseen siihen liitetyn muutoksenhakuohjauksen osoittamalla tavalla.

Totean, että avohuollon tukitoimien tarpeen arviointi ja niistä päättäminen kuuluvat sosiaaliviranomaisen toimivaltaan. Tämän takia en voi ottaa kantaa siihen, mitä yksilöllisiä avohuollon tukitoimia kaupunki (nykyään hyvinvointialue) päättää asiakkaalleen järjestää. Palvelutarpeen arviointi on sosiaalihuollon viranomaiselle kuuluva lakisääteinen tehtävä ja palveluista päättäminen kuuluu sosiaaliviranomaisen harkintavaltaan. Saamani selvityksen perusteella kantelijan perheelle on myönnetty useita erilaisia avohuollon tukitoimia, kuten tukiperhe lapselle, lapsen avohuollon sijoitus ja perhekuntoutusta.

A:n kaupungin lastensuojelu on tehnyt kantelijalle myönnettyistä avohuollon tukitoimista kirjalliset päätökset, joihin kantelija on voinut hakea muutosta niihin liitettyjen muutoksenhakuohjeiden mukaisesti.

Kantelussa on tuotu esille kantelijan viranomaiselle esittämiä pyyntöjä tietyistä avohuollon palveluista.

Koska kaupunki ei ole selvityksessään ottanut tarkemmin kantaa siihen, miten kantelijan vaatimukset näistä palveluista on käsitelty, minun ei ole mahdollista ottaa asiaan kantaa. Totean kuitenkin, että viranomaisen on hallintolain 23 §:n perusteella käsiteltävä palveluja ja tukitoimia koskeva hakemus ilman aiheetonta viivästystä. Palveluja hakevalle sosiaalihuollon asiakkaalle on annettava sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 6 §:n tarkoittama perusteltu muutoksenhakukelpoinen päätös myös silloin, kun asiakkaan vaatimukseen ei voida suostua tai asiakkaan pyytämää palvelua ei ole muutoin saatavilla.

3.4 Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

Kiinnitin vielä kantelussa huomiotani siihen, että kantelija oli pyytänyt vanhemmuutta tukevan suunnitelman laatimista. Kantelija totesi kantelussaan, ettei hän ole saanut sijoituksen aikana mitään tukea.

A:n kaupungin lastensuojelun selvityksen mukaan kantelijalle ei ole tehty vanhemman asiakassuunnitelmaa. Selvityksen mukaan sen laatimiseen olisi ryhdytty, jos lapsi olisi otettu huostaan.

Tältä osin viittaa sosiaalihuoltolain mukaisiin viranomaisen velvollisuuksiin ryhtyä palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelman laatimiseen viranomaisen saatua tiedon tuen tarpeesta olevasta henkilöstä.

Sosiaalihuoltolain 36 §:n 1 momentin mukaan, kun hyvinvointialueen sosiaalihuollon palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä, hänen on huolehdittava, että henkilön kiireellisen avun tarve arvioidaan välittömästi.

Säännöksen mukaan lisäksi henkilöllä on oikeus saada palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Sosiaalihuoltolain 36 §:n 4 momentin mukaan arviointi tehdään asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa. Arviointia tehtäessä asiakkaalle on selvitettävä hänen yleis- ja erityislainsäädäntöön perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot palvelujen toteuttamisessa ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiassaan. Selvitys on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää sen sisällön ja merkityksen. Arviointia tehtäessä on kunnioitettava asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja otettava huomioon hänen toiveensa, mielipiteensä ja yksilölliset tarpeensa. [---]

Sosiaalihuoltolain 39 §:n mukaan palvelutarpeen arviointia on täydennettävä asiakkaalle laadittavalla asiakassuunnitelmalla tai muulla vastaavalla suunnitelmalla, jollei suunnitelman laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, yhdessä asiakkaan kanssa noudattaen 36 §:n 4 ja 5 momentissa säädettyä.

Sosiaalihuoltolain 41 §:n mukaan palvelutarpeen arvioimiseksi, päätösten tekemiseksi ja sosiaalihuollon toteuttamiseksi toimenpiteestä vastaavan sosiaalihuollon viranomaisen on huolehdittava siitä, että käytettävissä on henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästi asiantuntemusta ja osaamista. Jos henkilön tarpeiden arviointi ja niihin vastaaminen edellyttävät sosiaalitoimen tai muiden viranomaisten palveluja tai tukitoimia, on näiden tahojen osallistuttava toimenpiteestä vastaavan työntekijän pyynnöstä henkilön palvelutarpeen arvioinnin tekemiseen ja asiakassuunnitelman laatimiseen.

Totean, että vaikka lastensuojelulain tarkoittamaa vanhemmuutta tukevaa suunnitelmaa ei ole huostaanottohakemuksen pois vetämisen myötä tarvinnut tehdä, ei tämä seikka ole poistanut sosiaaliviranomaisen velvollisuutta ryhtyä arvioimaan tuen tarpeessa olevan henkilön palvelujen tarvetta sosiaalihuoltolain perusteella.

Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelman laatiminen olisi edellyttänyt monialaisen yhteistyön tekemistä lastensuojelun ja aikuissosiaalityön välillä. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman käytännön laatimisen toteuttava viranhaltija määräytyy viranomaisen sisäisen organisaation mukaisella tavalla.

Saamastani selvityksestä ei ilmene, että kantelijalle olisi tehty sosiaalihuoltolain mukaista palvelutarpeen arviointia tai laadittu asiakassuunnitelmaa hänen esille tuomastaan tuen tarpeestaan huolimatta. Pidän tätä puutteena.

3.5 Viesteihin ja yhteydenottoihin vastaaminen

Kantelun mukaan kantelijan viesteihin ei ole vastattu, eikä hän ole saanut pyytämiään kirjauksia. Kantelussa tuodaan esille useita eri kertoja, jolloin hänen tai hänen asiamiehensä tiedusteluihin ei ole vastattu tai niihin on vastattu viiveellä.

Sosiaalityöntekijän antaman selvityksen mukaan kantelijan esittämä kritiikki on monilta osin perusteltua. Selvityksessä sosiaalityöntekijä myöntää, ettei hän ole vastannut riittävän nopeasti kantelijan lähettämiin viesteihin ja yhteydenottopyyntöihin. Joissakin tapauksissa kantelija ei selvityksen mukaan ole saanut kysymyksiinsä vastausta. Kirjausten toimittaminen ja lapsen asiakassuunnitelman loppuun saattaminen kestivät kohtuuttoman kauan. Sosiaalityöntekijä pahoittelee selvityksessään näitä seikkoja.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Lastensuojelulain 52 §:n mukaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän sekä lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavan työntekijän tulee olla yhteistyössä sijaishuoltoon sijoitetun lapsen ja hänen vanhempansa ja huoltajansa sekä sijaishuoltopaikan edustajan kanssa lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Asiassa saamani selvityksen perusteella kantelijan yhteydenottoihin vastaaminen on viivästynyt ja osittain jäänyt toteutumatta. Totean, että viranomaisella on velvollisuus vastata sille osoitettuihin asiallisiin tiedusteluihin ilman aiheetonta viivytystä.

Tässä yhteydessä totean vielä sen, ettei lastensuojelulain tarkoittaman yhteistyön toteuttaminen viranomaisen ja asianosaisen välillä ole mahdollista silloin, jos asiakkaan yhteydenottoihin ei vastata ja asiakas jää tämän takia esimerkiksi epätietoiseksi siitä, mihin toimenpiteisiin viranomainen ryhtyy asiassa. Toisaalta tällaisessa tilanteessa viranomainen ei mahdollisesti saa kaikkia asiaan vaikuttavia ajantasaisia tietoja, joita asiakas yrittää viranomaiselle toimittaa. Pidän tällaista menettelyä, varsinkin kun kysymys on ollut lapsen huostaanoton valmistelusta ja lapsen sijoittamisesta kodin ulkopuolelle, hyvän hallinnon periaatteiden vastaisena.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdissa 3.1, 3.2, 3.4 ja 3.5 esittämäni käsitykset B:n hyvinvointialueen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni B:n hyvinvointialueelle.